

STRATEGIA DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I ZAPOBIEGAWCZYCH ORAZ SYSTEM INTERWENCJI WOBEC DZIECI I MŁODZIEŻY W SYTUACJACH ZAGROŻEŃ

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy nr 2 im. dra Janusza Korczaka
w Przemyślu

Podstawa prawna:

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 26 lutego 2002 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. nr 51 poz.458 oraz Dz. U. 2003r. nr 210 poz. 2041)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 10 poz.96)
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).
- Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.

Wstęp

Placówki Oświatowe ze względu na swój powszechny charakter i rozległe funkcje są terenem na którym ujawniają się niemal wszystkie nurtujące młodzież problemy. Szkoła zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania niedostosowania społecznego i podejmowania stosownych oddziaływań wychowawczych, profilaktycznych oraz działań interwencyjnych. Na terenie Ośrodka podejmowanych jest szereg różnorodnych działań wychowawczych, zapobiegawczych oraz interwencyjnych w związku z uzależnieniami oraz innymi sytuacjami zagrożenia. Prowadzone działania dotyczą przede wszystkim profilaktyki pierwszorzędowej oraz elementów profilaktyki drugorzędowej. Składają się na nie działania:

- informacyjne
- edukacyjne
- rozwijające zainteresowania i uzdolnienia wychowanków w tym, zajęcia pozalekcyjne, organizacja czasu wolnego
- interwencyjne

Działania te prowadzone są zgodnie z obowiązującą Strategią, ujętą w przedstawionych poniżej zagadnieniach charakteryzujących realizowane zadania.

CZĘŚĆ I. Założenia ogólne

1. Edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia.

W środowisku Ośrodka systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego stylu życia. Działania w tym zakresie prowadzone są przez wszystkich pracowników Ośrodka w ramach realizacji:

- Programu Wychowawczego Ośrodka,
- Programu Profilaktyki
- zadań przedstawicieli Rady Pedagogicznej ds. wychowania prozdrowotnego oraz ds. zapobiegania niedostosowaniu społecznemu w poszczególnych Placówkach,
- zajęć edukacyjnych: (przedmioty zgodnie z podstawą programową, ścieżki edukacyjne: edukacja prozdrowotna, wychowanie do życia w rodzinie)

2. Metody i formy rozwijania działalności informacyjnej.

Działalność informacyjna obejmuje upowszechnianie wśród wychowanków, ich rodziców oraz pracowników pedagogicznych Ośrodka informacji na temat :

- środków uzależniających i zjawiska uzależnienia
- szkodliwości, konsekwencji zdrowotnych, osobistych i społecznych uzależnień
- dostępnych form pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i uzależnionym
- możliwości uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów
- skutków prawnych związanych z naruszeniem obowiązujących przepisów dotyczących używania substancji psychoaktywnych oraz popełniania czynów zagrożonych prawem(ze szczególnym uwzględnieniem Ustawy o zapobieganiu narkomanii).
- odpowiedzialności prawnej nieletnich
- nieprawidłowych zachowań świadczących o demoralizacji
- obowiązujących norm i zasad postępowania

Podstawowe metody i formy działań to:

pogadanki w ramach godzin wychowawczych i apeli, specjalne zajęcia prowadzone metodami aktywnymi, adaptacja ogólnodostępnych programów profilaktycznych, projekcja filmów edukacyjnych, konkursy, gazetki i inne prezentacje wizualne, udostępnianie informatorów, poradników i materiałów edukacyjnych dotyczących uzależnień i ich skutków

3. Zadania pracowników Ośrodka w zakresie pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonych uzależnieniami i niedostosowaniem społecznym.

Wszyscy nauczyciele i wychowawcy zobowiązani są do:

- planowania i prowadzenia działań informacyjnych oraz zajęć profilaktycznych
- kształtowania prawidłowych postaw i osobowości wychowanków przez:
  - rozwijanie umiejętności psychospołecznych
  - budowanie poczucia własnej wartości
  - rozwój zainteresowań
  - promocję zdrowia
  - edukację ogólnospołeczną (normy i zasady życia w społeczeństwie)
- prowadzenia indywidualnego poradnictwa dla wychowanków i ich rodziców
- poszerzania wiedzy na temat profilaktyki uzależnień
- rozpoznawania zagrożeń związanych z uzależnieniami, demoralizacją, zachowaniami ryzykownymi oraz bezpieczeństwem wychowanków
- podejmowania interwencji zgodnie z ustalonymi procedurami

4. Współpraca z rodzicami w zakresie działań wychowawczych, zapobiegawczych i prozdrowotnych

Współpraca z rodzicami/opiekunami wychowanków przyjmuje następujące formy:

- wymiany informacji dotyczących postaw wychowanków w odniesieniu do uzależnień
- wspólne rozwiązywanie indywidualnych problemów, proponowanie rozwiązań, poradnictwo
- przekazywanie informacji dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich wychowanków Ośrodka
- praca pedagogizacyjna z rodzicami dotycząca potrzeb rozwojowych dzieci i młodzieży, zagrożeń związanych z uzależnieniami, przebiegu rozwoju społecznego, dostępnych form pomocy specjalistycznej (w ramach spotkań z wychowawcami klas i grup w internacie oraz ogólnych zebrań wszystkich rodziców)
- udostępnianie rodzicom informatorów, poradników i materiałów edukacyjnych

5. Udział wychowanków Ośrodka w zajęciach profilaktycznych oraz zajęciach umożliwiających alternatywne wobec zachowań ryzykownych, zaspokajanie potrzeb psychicznych i społecznych.

Systematyczne zajęcia profilaktyczne prowadzą:

- wychowawcy klas, w oparciu o plany działań wychowawczych, w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy klasy
- wychowawcy grup w internacie realizując plany pracy wychowawczej(zajęcia świetlicowe i inne formy pracy aktywnej)
- nauczyciele przedmiotów, których podstawy programowe uwzględniają zagadnienia dotyczące zapobiegania uzależnieniom, w ramach zajęć edukacyjnych

- nauczyciele realizujący ścieżki edukacyjne, szczególnie edukację prozdrowotną i wychowanie do życia w rodzinie
- przedstawiciele Rady Pedagogicznej ds. zapobiegania niedostosowaniu społecznemu oraz wychowania prozdrowotnego zgodnie z rocznymi planami działań
- nauczyciele prowadzący zajęcia pozalekcyjne, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć sportowych
- pedagog Ośrodka prowadząc zajęcia profilaktyczne i realizując programy profilaktyczne.

W miarę możliwości organizacyjnych i finansowych w Ośrodku prowadzone są zajęcia rozwijające zainteresowania i umiejętności wychowanków podnoszące poczucie własnej wartości oraz zaspokajające ich potrzeby psychiczne.

6. Dostosowanie treści i form zajęć profilaktycznych.

Wybór przekazywanych wychowankom treści oraz stosowanych form pracy odbywa się zgodnie z ich wiekiem, możliwościami intelektualnymi oraz percepcyjnymi. Podejmowane działania uwzględniają potrzeby danej grupy związane ze stopniem zagrożenia uzależnieniem oraz występującymi aktualnie zachowaniami ryzykownymi. Oceny sytuacji w tym zakresie dokonuje wychowawca klasy / grupy planując pracę wychowawczą i zapobiegawczą w danym roku szkolnym, uwzględniając informacje uzyskane od innych nauczycieli, wychowawców oraz pedagog Ośrodka dokonując okresowej oceny sytuacji wychowawczej w Placówce.

7. Edukacja rówieśnicza.

Starsi wychowankowie Ośrodka włączani są w działania edukacyjne dotyczące zagrożenia uzależnieniami w formie: przygotowywania gazetek ściennych, prowadzenia apeli tematycznych, udziału w konkursach, gdzie widownię stanowią inni wychowankowie, aktywnej wymiany poglądów w ramach zajęć profilaktycznych.

8. Sposób współdziałania pracowników Ośrodka ze służbą zdrowia.

Zatrudnieni w Ośrodku pracownicy służby zdrowia prowadzą działania profilaktyczne o charakterze informacyjnym, również w zakresie zagrożenia uzależnieniami. W przypadkach koniecznych udzielają pomocy interwencyjnej związanej z określeniem stanu zdrowia wychowanka, będącego pod wpływem alkoholu bądź narkotyków oraz ewentualnej konieczności udzielenia stosownej formy pomocy medycznej. W sytuacji nieobecności na terenie Ośrodka lekarza i pielęgniarki, w razie konieczności wychowawca wzywa lekarza Pogotowia Ratunkowego.

9. Współpraca z instytucjami wspierającymi działania szkół w zakresie rozwiązywania problemów dzieci i młodzieży.

Pracownicy Ośrodka w zakresie zapobiegania oraz interwencji wobec dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem oraz niedostosowaniem społecznym współpracują z:

Policją, Sądem, Strażą Miejską, służbami Pomocy Społecznej oraz poradniami psychologiczno- pedagogicznymi i zdrowia psychicznego, jak również innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dzieci i młodzieży. Wspólne działania obejmują:

upowszechnianie informacji dotyczących zagrożenia uzależnieniami, interwencje w przypadkach koniecznych, współdziałanie w realizacji zadań należących do kompetencji tych instytucji, podejmowanie działań na rzecz indywidualnej pomocy wychowankom i ich rodzinom.

10. Wspieranie wychowanków zagrożonych uzależnieniem i demoralizacją

W ramach opieki psychologiczno – pedagogicznej wychowankowie mają możliwość korzystania z pomocy wychowawcy, pedagoga i psychologa Ośrodka w rozwiązywaniu problemów osobistych i rodzinnych. Organizacja pracy Ośrodka zapewnia wychowankom możliwość zaspokajania potrzeb psychicznych, społecznych, rozwój zainteresowań i umiejętności oraz przygotowanie do życia w integracji ze środowiskiem. Wobec wychowanków, u których zespół zjawisk psychicznych i oddziaływań środowiskowych stwarza wysokie prawdopodobieństwo powstania zależności od środków uzależniających oraz wobec uczniów, o których wiemy, że sporadycznie używają środków uzależniających, zagrożonych niedostosowaniem społecznym realizowane są zadania profilaktyki drugorzędowej, takie jak:

- diagnoza psychologiczna i pedagogiczna problemu
- indywidualne rozmowy wyjaśniająco – ostrzegawcze
- spotkania o charakterze terapeutycznym, budowanie poczucia własnej wartości
- osobiste wsparcie, w tym motywowanie do podejmowania form aktywności alternatywnych do stosowania środków psychoaktywnych
- ścisła współpraca z rodzicami (opiekunami) w zakresie wymiany informacji, poradnictwa, podjętych wspólnie działań wychowawczych oraz udzielanie rodzicom wsparcia psychicznego
- przekazywanie informacji dotyczących dostępnych form pomocy specjalistycznej
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i organizacjami wspierającymi rodzinę.

11. Doksztalcanie Rady Pedagogicznej Ośrodka.

W ramach Wewnątrzszkolnego Doskonalenia Nauczycieli systematycznie poruszane są zagadnienia związane z profilaktyką uzależnień i niedostosowania społecznego. Spotkania szkoleniowe dotyczą min. problemów dzieci i młodzieży, profilaktyki uzależnień, podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem, dostępnych form pomocy dzieciom i rodzicom.

12. Systematyczna ocena efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych.

Członkowie Rady Pedagogicznej systematycznie dokonują oceny efektów podejmowanych działań wychowawczych i zapobiegawczych, szczególnie prowadząc ewaluację realizacji zadań Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki Ośrodka. Okresowo dokonuje się analizy sytuacji wychowawczej oraz występujących problemów i zagrożeń . Wyznaczane są kierunki dalszej pracy profilaktycznej oraz określone zagadnienia i zjawiska wymagające szczególnej uwagi. Nauczyciele i wychowawcy spotykają się celem rozwiązywania bieżących problemów związanych z nieprawidłowymi zachowaniami wychowanków ; planują wspólnie indywidualne oddziaływania i kroki zaradcze. Rada Pedagogiczna Ośrodka systematycznie zajmuje się problematyką związaną z indywidualnym

zagrożeniem uzależnieniem analizując postawy poszczególnych wychowanków przy wystawianiu oceny z zachowania.

CZEŚĆ II. System interwencji w SOSW nr 2

Procedury postępowania nauczycieli i metody współpracy szkół z policją w sytuacjach zagrożenia dzieci oraz młodzieży przemocą, przestępczością i demoralizacją, w szczególności narkomanią, alkoholizmem i prostytutką.

W sytuacjach kryzysowych podejmowane są interwencje zgodnie z procedurami postępowania nauczycieli w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży demoralizacją i przestępczością. W zależności od okoliczności zdarzeń, kategorii popełnionego czynu oraz wieku sprawców - postępowanie wobec ucznia będzie różne.

Procedury interwencyjne.

1. **W przypadku uzyskania informacji, że uczeń używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, zachowuje się agresywnie, stosuje przemoc, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel powinien podjąć następujące kroki:**
  - a) Podjąć bezpośrednią interwencję, przerwać nieprawidłowe zachowanie. Przekazać uzyskaną informację wychowawcy klasy/grupy.
  - b) Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa i odpowiedniego Wicedyrektora Ośrodka.
  - c) Wychowawca wzywa rodziców (prawnych opiekunów) wychowanka i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz z uczniem (w ich obecności). W przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje wychowanka do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. W toku interwencji profilaktycznej może zaproponować rodzicom pomoc specjalistycznych placówek i udział dziecka w programie terapeutycznym.
  - d) Wychowawca w porozumieniu z wicedyrektorem ustala konsekwencje nieprawidłowych zachowań wychowanka.
  - e) Jeżeli wychowanek przejawia zachowania świadczące o demoralizacji, a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa, to kary podejmowane wobec wychowanka określa Statut Ośrodka. O podjętych sankcjach informowani są rodzice.
  - f) Uczniowie przejawiający zachowania świadczące o zagrożeniu demoralizacją zostają objęci opieką Zespołu Wychowawczego.
  - g) Nieprawidłowe zachowania uczniów opisywane są w formie notatek sporządzanych przez wychowawcę klasy/grupy, pedagoga, Zespół Wychowawczy lub odpowiedniego wicedyrektora.
  - h) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się w Ośrodku, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o przejawach demoralizacji ich dziecka, Dyrektor Ośrodka pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.

- i) Podobnie, w sytuacji gdy, wykorzystane zostaną wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, (*rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem, psychologiem, itp.*), a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów, Dyrektor Ośrodka powiadamia sąd rodzinny lub policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.
- j) W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez wychowanka, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 kodeksu postępowania karnego, Dyrektor Ośrodka jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję.

2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie Ośrodka znajduje się wychowanek będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków powinien podjąć następujące kroki:

- a) Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy/grupy.
- b) Odizolowuje ucznia od reszty klasy/grupy, ale ze względów bezpieczeństwa nie pozostawia go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- c) W wypadku konieczności udzielenia pomocy przedmedycznej, wzywa lekarza.
- d) Zawiadamia o tym fakcie Wicedyrektora Ośrodka oraz rodziców/opiekunów.
- e) Dyrektor Ośrodka zawiadamia najbliższą jednostkę policji, gdy rodzice ucznia będącego pod wpływem alkoholu - odmawiają współpracy, a wychowanek jest agresywny, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych osób. W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości, policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych - na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- f) Jeżeli powtarzają się przypadki, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, to dyrektor Ośrodka ma obowiązek powiadomienia o tym policji (*specjalisty ds. nieletnich*) lub sądu rodzinnego.
- g) Spożywanie alkoholu na terenie szkoły przez ucznia, który ukończył 17 lat, stanowi wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dyrektor Ośrodka powiadamia o tym fakcie policję. Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

3. W przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk powinien podjąć następujące kroki:

- a) Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
- b) Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu Dyrektora Ośrodka, który wzywa policję.
- c) Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że wychowanek posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, powinien podjąć następujące kroki:

- a) Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor, itp.) ma prawo żądać, aby wychowanek przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia - jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji.
- b) O swoich spostrzeżeniach powiadamia Wicedyrektora oraz rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa.
- c) W przypadku, gdy uczeń, mimo wezwania, odmawia przekazania nauczycielowi substancji i pokazania zawartości teczki, Dyrektor Ośrodka wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.
- d) Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo, uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę z ustaleń wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii - w Polsce karalne jest:

- posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z wymienionych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli któryś z wymienionych czynów popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

5. Postępowanie wobec wychowanka - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa:

- niezwłoczne powiadomienie odpowiedniego wicedyrektora Ośrodka
- ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia,
- przekazanie sprawcy (o ile jest znany i przebywa na terenie szkoły) Wicedyrektorowi, lub pedagogowi Ośrodka pod opiekę,
- powiadomienie rodziców ucznia-sprawcy,
- niezwłoczne powiadomienie policji w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała, itp.), lub sprawca nie jest wychowankiem Ośrodka i jego tożsamość nie jest nikomu znana,
- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa, lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji (np. sprawca rozboju używa noża i uciekając porzuca go lub porzuca jakiś przedmiot pochodzący z kradzieży).

6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

- udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza w przypadku kiedy ofiara doznała obrażeń,
- niezwłoczne powiadomienie wicedyrektora Ośrodka,
- powiadomienie rodziców ucznia,
- niezwłoczne wezwanie policji w przypadku, kiedy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa, ustalenia okoliczności i ewentualnych świadków zdarzenia.

7. Postępowanie w przypadku innych zagrożeń.

- a) W przypadku zagrożenia powodzią, pożarem lub aktem terrorystycznym, nauczyciel zobowiązany jest do zapewnienia bezpieczeństwa wychowankom, kierowania ich ewakuacją, zabezpieczenia najważniejszych dokumentów, postępowania zgodnie z odpowiednimi procedurami oraz wykonywania poleceń bezpośredniego przełożonego
- b) W przypadku znalezienia na terenie Ośrodka broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie Placówki wychowankom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów, powiadomić przełożonych i wezwać policję.

Każda, dotycząca uczniów wizyta policjanta w Ośrodku, powinna być wcześniej zasygnalizowana Dyrektorowi Ośrodka.

8. Ogólne zasady postępowania nauczycieli w sytuacji interwencji.

Działania interwencyjne w sytuacjach zagrożeń muszą odbywać się zgodnie z ogólnymi zasadami wynikającymi nie tylko z przepisów prawa, ale również reguł pracy z dziećmi i młodzieżą.

Zgodnie z poradnikiem metodycznym („Agresja i przemoc w szkolnych działaniach profilaktycznych” – zamieszczonym na stronie internetowej KO w Rzeszowie), do najistotniejszych założeń w odniesieniu do podejmowania interwencji należą:

- należy reagować szybko i zdecydowanie **na każdą** sytuację zagrożenia uczniów
- sytuację należy wnikliwie rozpatrywać
- ważne jest wykazanie troski zarówno w odniesieniu do ofiary jak i sprawcy (nie potępiamy ucznia lecz jego postępowanie)
- jednoznacznie wyrażamy brak zgody na nieprawidłowe zachowanie
- działania interwencyjne podejmowane są wspólnie z innymi nauczycielami, wymagają współdziałania i wzajemnej pomocy

Osoba podejmująca interwencję powinna:

- reagować stanowczo

- mówić prosto i jasno (stosować znaki j. migowego znane uczniowi i sprawdzać czy rozumie on treść wypowiedzi)
- traktować sprawcę jako osobę, która może wziąć odpowiedzialność za swoje czyny
- użyć siły tylko wtedy, gdy jest to konieczne, ale tylko tyle ile potrzeba np. do rozdzielenia bijących się uczniów
- okazywać wychowankowi szacunek (mówić o zachowaniu, nie o osobie)

Osoba interweniująca powinna unikać:

- agresji fizycznej
- agresji słownej
- okazywania niepewności
- długich monologów i moralizowania
- wchodzenia w rolę sprawcy

Najczęściej kolejnym działaniem jest przeprowadzenie rozmowy z wychowankiem.

Nauczyciel przeprowadzający rozmowę:

- jasno określa jej cel
- opisuje zachowania ucznia , które są powodem rozmowy
- upewnia ucznia, że chce mu pomóc
- jasno i jednoznacznie komunikuje o braku akceptacji nieprawidłowego zachowania
- daje uczniowi szansę wypowiedzenia się
- wysłuchuje wychowanka, stosując metodę aktywnego słuchania
- ponawia propozycję pomocy, jeżeli uczeń milczy
- omawia skutki postępowania ucznia, w tym konieczność spotkania z rodzicami

Miejscem rozmowy powinno być pomieszczenie zapewniające spokój i brak świadków.

Jeżeli w zdarzeniu uczestniczy więcej niż jedna osoba, należy rozmawiać z każdym oddzielnie, zaczynając od lidera grupy.

Niezbędna jest również rozmowa z wychowankiem – ofiarą np. przemocy. W czasie takiego spotkania należy pamiętać, aby:

- powiedzieć dziecku o swoich intencjach
- okazać ciepło i akceptację
- wczuć się w stan emocjonalny ucznia
- dostosować się do sposobu mówienia, siedzenia dziecka
- aktywnie, uważnie słuchać
- zadawać pytania ułatwiające prowadzenie rozmowy
- unikać zbyt wielu dociekliwych pytań
- zapewnić czas na udzielenie odpowiedzi, nie ponaglać ucznia
- nie oceniać dziecka
- nie podważać jego wypowiedzi
- pomagać wychowankowi nazywać uczucia
- nie mówić za dziecko

- przypomnieć dziecku praw, które go chronią
- ukazać uczniowi jego mocna strony
- docenić odwagę wychowanka, gdy mówi o bolesnych przeżyciach
- uszanować jego odmowę i lęk, kiedy nie wskazuje sprawców
- poinformować dziecko o wszystkim co zamierzamy zrobić w tej sytuacji
- zachęcić do współpracy z innymi osobami w celu rozwiązania problemu

O występującym problemie powiadamiani są rodzice dziecka będącego w sytuacji zagrożenia. Proponuje się im wsparcie i pomoc ze strony pracowników Ośrodka (pedagog, psycholog) oraz instytucji w środowisku lokalnym. W każdym przypadku sytuacji zagrożenia, jednym z kroków interwencji jest podjęcie współpracy z rodzicami. W odniesieniu do rodziców ucznia przejawiającego nieprawidłowe zachowania, będzie to:

- omówienie z rodzicami postawy dziecka
- pozyskanie ich do współpracy
- ustalenie zasad współdziałania oraz sposobu i terminów kontaktowania się
- ustalenie konsekwencji
- jeżeli zostanie wybrana forma kontraktu, to rodzice uczestniczą w jego formułowaniu i podpisaniu

Podsumowaniem interwencji może być podpisanie kontraktu w którym uczestniczą : uczeń, jego rodzice, przedstawiciele Rady Pedagogicznej. Kontrakt zawiera:

- nieakceptowane zachowania
- oczekiwania wobec wychowanka
- katalog kar i nagród oraz hierarchę konsekwencji
- terminy ewentualnych zadań
- zasady odzyskiwania przywilejów

Realizacja kontraktu musi być systematycznie monitorowana. Jeżeli kontrakt ma być udostępniony innym pracownikom, muszą o tym wiedzieć rodzice i uczeń. W przypadku nie wywiązania się z kontraktu, podejmowane są dalsze działania zgodnie ze statutem Ośrodka oraz wynikające z przepisów prawa.

Podsumowanie.

Działania wychowawcze, zapobiegawcze oraz interwencyjne wobec wychowanków Ośrodka zagrożonych uzależnieniem prowadzone są w ramach działań profilaktyki pierwszorzędowej oraz drugorzędowej. Profilaktyką pierwszorzędową objęci są wszyscy wychowankowie Ośrodka, w tym uczniowie zagrożeni uzależnieniem. W Placówce systematycznie prowadzona jest edukacja prozdrowotna, promocja zdrowia psychicznego i zdrowego trybu życia zgodnie z założeniami Programu Wychowawczego i Programu Profilaktyki Ośrodka. Placówka zapewnia możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego, w tym rozwój zainteresowań i uzdolnień. Wychowankowie objęci są opieką psychologiczno – pedagogiczną. W przypadku wykorzystania dostępnych środków oddziaływań o fakcie demoralizacji powiadamiany jest Sąd rodzinny i Policja. W Ośrodku nie jest prowadzona terapia uzależnień ani profilaktyka trzeciorzędowa. Wychowankom uzależnionym i ich rodzicom udostępniane mogą być natomiast informacje na temat specjalistycznych Placówek terapeutycznych.

Uczniowie uzależnieni, nie podejmujący leczenia nie mogą być wychowankami Ośrodka

Numery telefonów interwencyjnych:

- **Policja – 997 lub 112**
- **Pogotowie medyczne - 999**
- **Straż Pożarna – 998**
- **Straż Miejska – 986**
- **Pogotowie Gazowe – 992**
- **Pogotowie Energetyczne – 991**
- **Pogotowie Wodno – Kanalizacyjne – 994**
- **Pogotowie Ciepłownicze – 16 670 03 71**

Najistotniejsze akty prawne.

- 1) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z p. zm. - tekst jednolity Dz. z 2002 r. Nr 11 poz. 109 z / oraz przepisy wykonawcze w związku z ustawą /.
- 2) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi /Dz. U. Nr 35, poz. 230 z p. zm./
- 3) Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii /Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198/.
- 4) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm./
- 5) Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich.
- 6) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późn. zm./

Opracował zespół w składzie:

- mgr Jolanta Lech	- mgr Grażyna Martusewicz
- mgr Julitta Tymczyszyn	- mgr Anna Uchman
- mgr Bogusława Zub	- Bogdan Czekański